

УДК 343.59

В. В. БАЗЕЛЮК,
асистент кафедри кримінального права,
Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

**СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ
АРХЕОЛОГІЧНИХ РОЗВІДОК, РОЗКОПОК, ІНШИХ ЗЕМЛЯНИХ ЧИ
ПІДВОДНИХ РОБІТ НА ОБ'ЄКТІ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ
(ЗА Ч. 1 СТ. 298 КК УКРАЇНИ)**

Розглянуто суб'єктивну сторону незаконного проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини (за ч. 1 ст. 298 КК). Розкрито такі важливі характеристики вини, як її сутність, ступінь, форма і зміст. Обґрунтовано можливість вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК як з прямим умислом, так і зі злочинною недбалістю.

Ключові слова: суб'єктивна сторона, археологічна розвідка, археологічні розкопки, земляні роботи, підводні роботи, об'єкт археологічної спадщини, прямий умисел, злочинна недбалість.

Метою даної статті є вирішення низки питань щодо суб'єктивної сторони незаконного проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини. У роботі досліджується лише суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК України. Це пояснюється тим, що норма зазначеної частини ст. 298 КК є порівняно новою (включена до КК Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо охорони культурної спадщини» від 9 вересня 2010 р.) і до теперішнього часу її ознаки залишаються практично недослідженими. Розгляд ознак суб'єктивної сторони злочину, зазначеного в цій нормі, має не тільки теоретичне, але й практичне значення, оскільки законодавець чітко не визначив у ній форму вини.

У теорії кримінального права зазвичай зазначають, що суб'єктивна сторона злочину – це його внутрішня сторона, тобто психічна діяльність особи, що відображає ставлення її свідомості та волі до суспільно небезпечного діяння, яке вона вчиняє, і до його наслідків. Зміст суб'єктивної сторони складу

злочину характеризують певні юридичні ознаки: вина, мотив та мета вчинення злочину [11, с. 152]. Із цих ознак вина є обов'язковою ознакою будь-якого злочину; що стосується мотиву та мети, то ці ознаки вважаються факультативними.

При дослідженні вини в науковій літературі пропонується зосереджувати увагу на таких її важливих характеристиках, як сутність, ступінь вини, форма і зміст [14, с. 56–60]. Вважаємо за можливе звернутися до цих характеристик вини при проведенні аналізу суб'єктивної сторони незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини.

Сутність вини при вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК, полягає в негативному ставленні винної особи до суспільних відносин, що перебувають під охороною закону про кримінальну відповідальність, наданні переваг власним інтересам проти інтересів суспільства, яке забезпечує належне функціонування системи суспільних відносин у сфері охорони об'єктів культурної та археологічної спадщини, маючи на увазі як загальнолюдські цінності, так і інтереси окремої людини.

Ступінь вини при незаконному проведенні археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини визначається обсягом і визначеністю усвідомлення особою суспільної небезпечності зазначеного діяння, моментом виникнення такого усвідомлення, наполегливістю в досягненні мети, мотивами, якими особа керувалася при вчиненні злочину тощо. Усі ці обставини в сукупності мають важливе значення для кримінально-правової характеристики суб'єктивної сторони й певною мірою свідчать про суспільну небезпечність злочину [5, с. 95-96].

Важливе значення для поняття вини має і така складова її характеристики як *форма*. Наявність тієї чи іншої форми вини та її виду залежить від певного співвідношення інтелектуальних та вольових процесів у психічній діяльності особи [10, с. 107]. Диспозиція ч. 1 ст. 298 КК не містить прямої вказівки щодо ознак суб'єктивної сторони даного злочину. Така конструкція зазначеної норми

дає підстави для самостійного тлумачення суб'єктивної сторони незаконного проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини.

Чинне законодавство України про кримінальну відповідальність виділяє дві форми вини – умисел та необережність. Що стосується умислу, то відповідно до ст. 24 КК він поділяється на прямий і непрямий. Прямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки й бажала їх настання. Непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання. Відразу зазначимо, що наведені визначення побудовані відносно злочинів з матеріальним складом. Але незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, згідно з тим, як це діяння описано в ч. 1 ст. 298 КК, є злочином з формальним складом. Законодавче визначення злочинів з формальним складом є таким, що наслідки, які настають або можуть настати, знаходяться за межами необхідних ознак об'єктивної сторони складу злочину, законодавець не вимагає їх встановлення. Суспільно небезпечні наслідки таких діянь можуть бути різноманітними, вони мають значення або як самостійний злочин, або як обтяжуюча вину обставина [13, с. 39]. Ставлення суб'єкта до них (бажав їх або, навпаки, не бажав) значення для констатації в діянні (дії, бездіяльності) ознак складу злочину не має. Проте така обставина (зокрема, коли особа не бажала настання наслідків) не виключає умисної вини. Тому при незаконному проведенні археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт винна особа підлягає кримінальній відповідальності незалежно від настання суспільно небезпечних наслідків та бажання їх настання.

В юридичній літературі зазначають, що злочини з формальним складом (в тому числі й злочин, передбачений ч. 1 ст. 298 КК) можуть бути вчинені лише з прямим умислом. У такому випадку теорія кримінального права та судово-

слідча практика вимушені скорочувати законодавчу формулу вини лише ставленням до діяння (дії, бездіяльності), що свідчить про очевидну колізію між законодавчою формулою вини та теорією і практикою [16, с. 32].

Що стосується *змісту* вини, то під ним, як правило, розуміється сукупність психічних елементів (інтелектуального і вольового), в яких відбиваються (або можуть відбиватися) об'єктивні ознаки злочину і які виражають певне ставлення особи до них [5, с. 98-99]. Інтелектуальні ознаки прямого умислу полягають в усвідомленні особою суспільно небезпечного характеру свого діяння (дії або бездіяльності) і передбаченні його суспільно небезпечних наслідків [11, с. 157]. Наприклад, винна особа усвідомлює, що порушуючи встановлений законодавством про охорону культурної та археологічної спадщини порядок проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, вона завдає шкоди суспільним відносинам, які забезпечують цілісність та недоторканість об'єктів культурної та археологічної спадщини, що впливають на формування основних принципів морального (духовного) життя суспільства, а також відносинам власності. Інтелектуальний момент прямого умислу при незаконному проведенні вищезазначених робіт полягає і в усвідомленні фактичних ознак об'єктивної сторони даного злочину. Винна особа розуміє, що проводить археологічні розвідки, розкопки, інші земляні чи підводні роботи на об'єкті археологічної спадщини без належного на те дозволу чи за межами території, зазначеної в дозволі, або порушує принципи чи обов'язки, які ставляться до виконавців таких робіт. Окрім цього, до змісту умислу входить й усвідомлення факультативних ознак об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК, зокрема місця, часу, способу, знарядь, засобів та обстановки.

У науці кримінального права спірним є питання про усвідомлення винною особою кримінальної протиправності вчинюваного нею діяння. Одні вчені вважають, що встановлення факту усвідомлення особою кримінальної протиправності вчинюваного нею діяння для висновку про наявність такого

виду вини, як прямий умисел, не є обов'язковим [7, с. 246–251; 17, с. 115; 5, с. 101]. Таку позицію науковці обґрунтовують тим, що вона базується на принципі презумпції знання кримінального закону, закріпленому в ч. 2 ст. 68 Конституції України, в якій зазначається, що незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності. Окрім того, ч. 2 ст. 24 КК не містить вказівки на обов'язковість усвідомлення протиправності діяння особою, яка вчинила злочин [5, с. 101]. Інші ж науковці вважають, що особа при вчиненні злочину повинна усвідомлювати, окрім фактичних ознак та суспільної небезпечності діяння, також його протиправність, тобто заборону діяння кримінальним законом [9, с. 24; 20, с. 21–31]. Остання точка зору, на нашу думку, є більш переконливою. Окрім того, кримінальним законодавством деяких країн усвідомлення протиправності вчинюваного діяння включено до змісту умислу. Наприклад, у ст. 30 КК Республіки Польща закріплено таке положення: «Не вчиняє злочину той, хто вчиняє заборонене діяння, добросовісно помиляючись в його протиправності» [8, с. 662-663]. Тому при здійсненні незаконного проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт з прямим умислом особа повинна хоча б у загальній формі мати уявлення про наявність нормативно-правових актів, що регулюють зазначену діяльність, та про заборону проведення таких робіт без наявності певних умов. Основним таким актом є Закон України «Про охорону археологічної спадщини» від 18 березня 2004 р., у ст. 10 якого під незаконним проведенням археологічних розвідок, розкопок, інших земляних та підводних робіт розуміється їх проведення для пошуку об'єктів археологічної спадщини або пов'язаних з ними рухомих предметів за відсутності передбаченого законом дозволу, зокрема на використання металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології [4; 2011. – № 4. – Ст. 22].

Що стосується такої ознаки інтелектуального моменту прямого умислу як передбачення настання суспільно небезпечних наслідків вчинюваного особою діяння, то її встановлення при дослідженні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298

КК, не є доцільним, оскільки, як уже було зазначено, останній є злочином з формальним складом.

Вольова ознака прямого умислу в законі виражена через бажання особи настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння (дії чи бездіяльності). Але оскільки в КК поняття умислу сформульоване відносно злочинів з матеріальним складом, то вольова ознака прямого умислу у злочинах з формальним складом повинна визначатися психічним ставленням суб'єкта до суспільно небезпечної дії чи бездіяльності [11, с. 157, 160]. Наприклад, при здійсненні з прямим умислом незаконного проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини особа не лише усвідомлює об'єктивно існуючу суспільну небезпечність та протиправність діяння, а й бажає вчинити зазначене діяння.

Звідси можна зробити висновок, що зміст прямого умислу при вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК, обмежується інтелектуальним та вольовим ставленням особи до суспільно небезпечного діяння.

Разом із тим неможливість вчинення злочинів з формальним складом з непрямим умислом не виключає можливості їх вчинення з необережною формою вини. У нашому випадку така можливість впливає з опису злочину, наведеного в ч. 1 ст. 298 КК, оскільки законодавець, як уже було підкреслено, не визначився, формулюючи злочин, із формою вини. Це дає підстави для розгляду можливості вчинення даного злочину у формі необережності.

Відразу необхідно зазначити, що деякі науковці вважають, що тільки злочини з матеріальним складом можуть бути вчинені необережно [1, с. 49; 15, с. 219; 13, с. 41], тому що лише суспільно небезпечні наслідки є тією об'єктивною ознакою, яка надає необережному злочину суспільної небезпеки [19, с. 112]. Учені аргументують таку точку зору тим, що необережність обов'язково передбачає ставлення особи до суспільно небезпечних наслідків свого діяння, а у злочинах з формальним складом вони знаходяться за межами об'єктивної сторони, що й обумовлює відсутність можливості визнання такої поведінки злочином. Однак більшість учених допускають можливість

необережної форми вини і для злочинів, склад яких є формальним [18, с. 39; 2, с. 15; 16, с. 33; 11, с. 169].

Відповідно до ст. 25 КК необережність поділяється на злочинну самовпевненість та злочинну недбалість. Як вірно зазначає О. І. Рарог, у злочинах, об'єктивна сторона яких не включає такої ознаки як наслідки, злочинна самовпевненість не може існувати, оскільки недоречно говорити про передбачення або про розрахунок на відвернення власних діянь, які вчиняються свідомо і за власною волею [19, с. 122]. Виходячи із цього, прихильники необережної форми вини допускають можливість злочинної недбалості при вчиненні злочинів, що мають формальний склад [18, с. 39; 2, с. 15; 16, с. 33; 11, с. 169], з чим слід погодитися.

Відповідно до ст. 25 КК необережність є злочинною недбалістю, якщо особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння (дії або бездіяльності), хоча повинна була і могла їх передбачити. Законодавець сформулював визначення недбалості відносно злочинів з матеріальним складом. Що стосується злочинів із формальним складом, то при описі вини характеристику її ознак треба давати щодо діяння (дії або бездіяльності), а не наслідків. Тому для таких злочинів недбалість може бути визначена наступним чином: особа, яка вчинила діяння (дію або бездіяльність), не усвідомлювала її суспільної небезпечності, хоча повинна була і могла це усвідомлювати [2, с. 15; 11, с. 169].

Наприклад, незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт, на наш погляд, може бути вчинене і з необережністю, а саме зі злочинною недбалістю. Інтелектуальна ознака при недбалому порушенні порядку проведення зазначених робіт полягає у відсутності у винної особи усвідомлення суспільно небезпечного характеру свого діяння, а отже, і його протиправності. Відсутність такого усвідомлення не є вибачальним, оскільки воно має місце внаслідок недотримання вимог законодавства про охорону культурної та археологічної спадщини, тобто особа зневажливо відноситься до існуючих правил, проявляє недостатню обачність

під час проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт. При визначенні злочинної недбалості в поведінці особи важливе місце посідає встановлення об'єктивного та суб'єктивного критеріїв [1, с. 55-56; 15, с. 240; 12, с. 332; 11, с. 168].

Об'єктивний критерій недбалості в нашому випадку полягає в обов'язку особи, яка проводить археологічні розвідки, розкопки, інші земляні чи підводні роботи, усвідомлювати, що зазначені роботи потрібно проводити тільки за наявності належно оформленого дозволу, лише в межах території, яка зазначена в дозволі, а також в обов'язку дотримання правил проведення таких робіт. Тобто особа повинна усвідомлювати суспільно небезпечний характер та протиправність свого діяння (дії чи бездіяльності). Суб'єктивний критерій недбалості полягає в наявності у особи фактичної можливості усвідомлювати суспільно небезпечний характер та протиправність свого діяння (дії чи бездіяльності). Таку можливість необхідно пов'язувати, по-перше, з індивідуальними якостями особи (вік, освіта, ступінь підготовленості та кваліфікації, знання загальних і спеціальних правил обережності, наявність життєвого і професійного досвіду, інтелектуальний рівень тощо); по-друге – з тією конкретною обстановкою, в якій діяла дана особа [1, с. 55-56; 15, с. 241; 11, с. 168-169]. Наявність цих двох умов робить для суб'єкта реально можливим усвідомлення суспільної небезпечності та протиправності свого діяння (дії чи бездіяльності) [11, с. 168-169].

Вольова ознака недбалого порушення порядку проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт полягає в тому, що особа, яка має нормативний обов'язок та реальну можливість усвідомити суспільно небезпечний характер та протиправність свого діяння, не мобілізує свою увагу для такого усвідомлення.

Прикладом вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК, зі злочинною недбалістю може бути ситуація, коли археолог, отримавши дозвіл на проведення археологічних розкопок та розпочавши роботи, не усвідомлює, що

проводить останні за межами території, яка визначена в дозволі, хоча, якби проявив більшу уважність, міг не допуститися такої помилки.

Разом із тим необхідно зазначити, що досліджуваний злочин відповідно до ст. 12 КК є злочином невеликої тяжкості, до того ж з формальним складом. Зважаючи на це, існування можливості кримінальної відповідальності саме за необережне незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини вбачається зайвим. З тим, щоб зняти питання щодо можливого притягнення особи до кримінальної відповідальності за необережне вчинення діяння, зазначеного в ч. 1 ст. 298 КК, вважаємо необхідним запропонувати доповнити диспозицію цієї частини прямою вказівкою на умисну форму вини. Одночасно, щоб таке діяння не залишилося поза меж караності, слід ст. 92 КпАП доповнити приписом, яким би встановлювалася відповідальність також за незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, вчинене з необережності.

Як уже зазначалося, суб'єктивна сторона злочину не вичерпується лише виною. Важливу роль у кримінально-правовій характеристиці його суб'єктивної сторони відіграють також *мотив* та *мета* злочину. На відміну від вини, мотив та мета у структурі суб'єктивної сторони є факультативними ознаками. Як обов'язкові ознаки вони виступають лише в тих випадках, коли законодавець передбачає їх у диспозиціях статей: або прямо вказує на них, або вони однозначно впливають із характеру діяння [1, с. 46; 15, с. 221-222; 11, с. 173-174].

У злочині, передбаченому ч. 1 ст. 298 КК, мотив і мета не є обов'язковими ознаками суб'єктивної сторони, оскільки не зазначені в диспозиції та не впливають з її змісту, а тому і не впливають на кваліфікацію. Вони є складовою кримінально-правової характеристики даного злочину, впливають на ступінь суспільної небезпечності вчиненого [3, с. 188], враховуються при призначенні покарання. Аналіз юридичної літератури [6, с. 171-172; 21, с. 134] та матеріали судової практики свідчать, що для незаконного проведення

археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, що вчиняються з прямим умислом, як правило, характерним є наявність корисливих мотивів та мети. При цьому мотив полягає в отриманні певної користі від вчинення злочину (в даному випадку – матеріальної), а мета – в незаконному збагаченні. Це пояснюється досить високою вартістю предметів, що знаходяться на археологічних об'єктах. Деякі предмети оцінюються надзвичайно дорого через їх унікальність. Наприклад, бронзова бляха із зображенням воїна має страхову вартість понад 75000 дол. США [22, с. 4; 6, с. 171-172]. Саме, як правило, заради їх пошуку та подальшої реалізації «чорні археологи» і здійснюють незаконні археологічні розкопки.

Викладене дозволяє зробити такі висновки та пропозиції. Незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини можливе як з прямим умислом, так і зі злочинною недбалістю. Разом зі тим притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення вищезазначених дій з необережності є недоцільним. Декриміналізація необережності при вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК, шляхом уведення до тексту цієї частини вказівки на умисел, повинна супроводжуватися доповненням ст. 92 КпАП приписом, яким би встановлювалася відповідальність за незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, вчинене з необережності.

Мотив та мета не є обов'язковими ознаками суб'єктивної сторони незаконного проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, але вони є складовою кримінально-правової характеристики даного злочину, впливають на ступінь суспільної небезпечності вчиненого, враховуються при призначенні покарання. У своїй більшості злочин, передбачений ч. 1 ст. 298 КК, вчиняється з корисливим мотивом та з метою незаконного збагачення.

Список літератури:

1. *Бажанов М. И.* Уголовное право Украины: конспект лекций / М. И. Бажанов. – Днепропетр. : Пороги, 1992. – 168 с.
2. *Борисов В. І.* Необережність та її види : текст лекції / В. І. Борисов. – Х. : Юрид. ін-т. – 1991. – 23 с.
3. *Борисов В. І.* До питання про сутність кримінально-правової характеристики злочинів / В. І. Борисов, О. О. Пашенко // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – № 3 (42). – Х. : Право, 2005. – С. 180–190.
4. Відомості Верховної Ради України.
5. *Гармаш Д. О.* Кримінальна відповідальність за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом: підстави криміналізації та склад злочину / Д. О. Гармаш. – Х. : Фінн, 2011. – 184 с.
6. *Гайворонський Є. П.* Незаконні археологічні розкопки та їх зв'язок з контрабандою культурних цінностей / Є. П. Гайворонський // Проблеми законності. – Х., 2007. – Вип. 88. – С. 171–176.
7. *Гуторова Н. О.* Кримінально-правова охорона державних фінансів України / Н. О. Гуторова. – Х. : Вид-во Нац. ун-та внутр. справ, 2001. – 384 с.
8. Энциклопедия уголовного права. – Т. 4 : Состав преступления / Изд. проф. Малинина. – СПб., 2005. – 798 с.
9. *Кириченко В. Ф.* Значение ошибки по советскому уголовному праву / В. Ф. Кириченко. – М. : Изд-во Акад. наук СССР, 1952. – 96 с.
10. *Козак В. А.* Кримінальна відповідальність за торгівлю людьми (аналіз складу злочину) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. А. Козак ; Нац. юрид. акад. України. – Х., 2002. – 196 с.
11. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін [та ін.] ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., перероб. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
12. Курс уголовного права. Общая часть : учебник / под ред. Н. Ф. Кузнецовой, И. М. Тяжковой. – М. : ИКД «Зерцало-М», 2002. – Т. 1 : Учение о преступлении. – 624 с.
13. *Лунеев В. В.* Субъективное вменение / В. В. Лунеев. – М. : Спарк, 2000. – 70 с.
14. *Мирошниченко Н. А.* Состав преступления / Н. А. Мирошниченко. – Одесса : Юрид. лит., 2003. – 80 с.
15. *Наумов А. В.* Российское уголовное право. Общая часть : курс лекций / А. В. Наумов. – М. : БЕК, 1996. – 560 с.
16. *Нерсисян В. А.* Ответственность за неосторожные преступления / В. А. Нерсисян. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 223 с.
17. *Пинаев А. А.* Курс лекций по Общей части уголовного права. – Кн. I : О преступлении / А. А. Пинаев. – Х. : Харьков юрид., 2001. – 289 с.
18. *Рарог А. И.* Вина и квалификация преступлений : учебн. пособ. / А. И. Рарог. – М., 1982. – 64 с.
19. *Рарог А. И.* Квалификация преступлений по субъективным признакам. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 304 с.
20. *Рарог А. И.* Общая теория вины в уголовном праве : учеб. пособ. / А. И. Рарог. – М. : ВЮЗИ, 1980. – 91 с.
21. *Скітейкін М.* Проблеми визначення детермінації злочинів проти моральності у сфері культури / М. Скітейкін // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 3 (159). – С. 133–136.
22. Справка о состоянии охраны объектов культурного наследия – памятников археологии в АРК от 26.09.2002 г. № 4/25428/0. – К. : Департамент ГСБЭП МВД Украины, 2002. – 16 с.

Базелюк В. В. Субъективная сторона незаконного проведения археологических разведок, раскопок, других земельных или подводных работ на объекте археологического наследия (по ч. 1 ст. 298 КК Украины).

Рассмотрена субъективная сторона незаконного проведения археологических разведок, раскопок других земельных или подводных работ на объекте археологического наследия (за ч. 1 ст. 298 УК). Раскрыты такие важные характеристики вины, как сущность, степень вины, форма и содержание. Обоснована возможность совершения преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 298 УК, как с прямым умыслом, так и с преступной небрежностью.

Ключевые слова: субъективная сторона, археологическая разведка, археологические раскопки, земельные работы, подводные работы, объект археологического наследия, прямой умысел, преступная небрежность.

Basilyuk V. V. The subjective aspect of the unlawful carrying out of the archaeological explorations, excavations, other earth-moving and submarine works at the object of the archaeological heritage (according to the criminal code of Ukraine part 1, article 298).

The article is devoted to the actual problem of the subject aspect of the unlawful carrying out of the archaeological explorations, excavations, other earth-moving and submarine works at the object of the archaeological heritage (according to the Criminal Code of Ukraine part 1, Article 298). During carrying out of the analysis of the subject aspect of the given crime such important characteristics of guilt as essence, extent of guilt, form and content of it have been revealed. The possibility of the commitment of a crime specified by the Criminal Code of Ukraine part 1, Article 298 both with the special intent and with the criminal negligence has been given grounds.

Key words: subject aspect, archaeological exploration, archaeological excavations, earth-moving works, submarine works, object of the archeological heritage, special intent, criminal negligence.